

Vindkraftsplan för Ljusdals kommun

Tematiskt tillägg till översiktsplan gällande vindkraft

Antagen av kommunfullmäktige 2012-11-19 § 214.

Del 4: Samrådsredogörelse

Handlingar

Del 1: Bakgrund och förutsättningar

Del 2: Lämpliga områden

Del 3: Miljökonsekvensbeskrivning

Del 4: Samrådsredogörelse

Del 5: Utlåtande efter utställning

Ljusdals kommun – **Samrådsredogörelse**

Tematiskt tillägg till översiktsplanen gällande vindkraft

Innehållsförteckning

<i>Myndigheter, länsstyrelser, statliga bolag och länsmuseum.</i>	5
1. Vattenfall Eldistribution AB	5
2. Försvarsmakten.....	5
Försvarets reviderade yttrande 2011-08-03:	5
3. Trafikverket.....	6
4. Svenska kraftnät	7
5. Skogsstyrelsen	7
6. Länsstyrelsen Västernorrland	8
7. Länsstyrelsen Gävleborg	8
8. Länsmuseet Gävleborg	10
<i>Kommuner</i>	12
9. Utbildningsförvaltningen, Ljusdals kommun.....	12
10. Myndighetsnämnden, Ljusdals kommun, med reservation från Marie Söderberg (S).....	12
11. Hudiksvalls kommun	12
12. Orsa kommun.....	12
13. Ovanåkers kommun.....	12
14. Bollnäs kommun.....	12
15. Härjedalens kommun samt yttrande från kommunens samhällsbyggnadsförvaltning	12
16. Rättviks kommun.....	13
17. Nordanstigs kommun.....	13
<i>Företag</i>	14
18. Fortum distribution	14
19. Nordisk Vindkraft AB	14
20. WPD Scandinavia AB.....	14
21. Eolus Vind AB	14
22. Kraftö Vind AB	15
23. Bergvik Skog AB	16
24. Tur och Ton	16
25. Harsagården (samt 384 namnunderskrifter).....	17
26. Fluren Skog AB	18
<i>Föreningar och partier</i>	19
27. Företagarna i Ljusdal	19
28. Svenska Turistföreningen.....	19
29. Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	19

30. Färilarådet	19
31. Järvsörådet	20
32. Hästbergs bygdegårdsförening	20
33. Undersviks hembygdsförening.....	21
34. Järvsö Sockens Storskifteslag	21
35. Kårböle byalag	21
36. Los Hembygdsförening, Orsa Finnmarks bygdekommitté och Los Bygderåd	21
37. Öster- och Västerskästra byars skifteslag.....	21
38. Orsa besparingsskog.....	21
39. Gävleborgs fäbodförening (GFF) med tilläggsyttrande	22
40. Hälsinglands hembygds-krets	23
41. Järvsö hembygdsförening.....	23
42. Brf Svemarkshus.....	23
43. Naturskyddsföreningen, Ljusdals Kommun	24
44. Ljusdals fiskevårdsförening	25
45. Röd tjärnsbergets jaktlag.....	25
46. Ramsjö Fiskevårdsförening	25
47. Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening och Kungsörnsgruppen.....	25
48. Föreningen för småskalig vindkraft i Lillhärdal.....	27
49. Nya moderaterna, Ljusdal	27
50. Centerpartiet, Ljusdal	28
51. Vänsterpartiet Ljusdal	28
<i>Privatpersoner</i>	29
52. Privatperson, Tyresö.....	29
53. Fastighetsägare i Hästberg.....	29
54. Privatperson på Pell-Persvägen, Järvsö.....	29
55. Privatperson i Järvsö.....	30
56. Åtta privatpersoner, Järvsö	30
57. Privatperson, Bollnäs kommun	30
58. Privatperson från Borlänge.....	30
59. Privatperson, Sunnanås.....	31
60. Privatpersoner i Lillhärdal	32
61. Namnunderskrifter	32
62. Privatpersoner, Sollentuna, Lerum och Stånga.	32
63. Privatperson	33
64. Privatperson, Stockholm	33
65. Privatpersoner, Gussjö	33

66. Privatperson, Svedbovallen.....	33
67. Privatperson, Lillvallen, Järvsö.....	33
68. Privatperson, Svedåsen.....	33
69. Ägare till fäbodvall.....	34

Underrättelse har skickats ut via brev, med bifogade samrådshandlingar, till berörda remissinstanser och fastighetsägare. Under samrådstiden 17 januari 2011 till 28 februari 2011 har nedanstående yttranden inkommit. Samrådshandlingarna har även funnits tillgängliga på kommunens hemsida samt kommunens bibliotek under samma period.

Informationsmöten har även hållits på platser runt om i kommunen:

12 januari 2011, Los, 4 deltagare
12 januari 2011, Färila, 16 deltagare
20 januari 2011, Ramsjö, 10 deltagare
24 januari 2011, Järvsö, 24 deltagare
25 januari 2011, Ljusdal, 16 deltagare

Nedanstående yttranden redovisas i sammandrag med kommentarer:

Myndigheter, länsstyrelser, statliga bolag och länsmuseum.

1. Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall påpekar att de inte har områdeskoncession inom kommunen. Vattenfall har dock en 130 kV-ledning som matar Norra Stambanan med el. Vattenfall flygbesiktar alla luftledningar med en spänning över 10 kV. För att minska olycksrisken vid flygning bör det horisontella avståndet från hinder till kraftledning vara minst 100 m för alla vindkraftverk med en höjd av högst 50 meter utan stag/vajrar, samt ett avstånd av 200 m för alla kraftverk högre än 50 m, samt alla kraftverk med stag/vajrar.

Kommentar: planhandlingarna har kompletteras med uppgifter om avståndet mellan vindkraftverk och kraftledning, se del 1, "Bakgrund och planeringsförutsättningar".

2. Försvarmakten

Försvaret anmärker att riksintresset för totalförsvarets militära del inte finns beskrivet och ger förslag på hur stycket kan formuleras. Vidare påpekar Försvaret att skyddszonen kring väderradarn i Hudiksvalls kommun bör redovisas i text och karta. Inom skyddszonens 20 km görs särskilda tekniska analyser för att säkerställa att det inte uppstår för stora störningar på väderinformationen av vindkraftverk.

Svartvallsberget och Degerkölen bör helt utgå eftersom de strider helt mot Totalförsvarets intressen. Sörbyområdet bör reduceras och den norra delen utgå.

Försvarets reviderade yttrande 2011-08-03:

Försvaret önskar revidera det yttrande som inkom under samrådstiden och förslår att Degerkölen kan ligga kvar i vindkraftsplanen under förutsättning att en anpassning görs till särskilda koordinater.

Kommentar: Degerkölen tas bort helt ur det tematiska tillägget bland annat av hänsyn till Degerkölvallen och Ångratörn. Ingen anpassning till koordinaterna är därför aktuell. Planhandlingarna kompletteras med uppgifter om riksintresset för totalförsvarets militära del.

3. Trafikverket

Trafikverket tycker att det är önskvärt med att övriga markarealer utanför vindkraftsområdena beskrivs vad gäller riktlinjer och övriga restriktioner. Riktlinjerna kan även behöva preciseras för ny- eller omdragning av högspänningsledningar.

Järnvägen

Norra Stambanan samt Inlandsbanan passerar genom kommunen och kraftverk därför får inte uppföras närmare spårets mitt än verkets totalhöjd + 20 meter. På grund av risken för iskast bör man överväga ännu längre skyddsavstånd.

Kommunikation mellan tågklarerare och tågförare sker via järnvägens radiosystem och en utbyggnad av master och vindkraftverk kan störa radiotrafiken. Eventuell inverkan på kommunikationerna måste prövas i det enskilda fallet.

Om ett vindkraftverk ska anslutas till elnätet via en markkabel som går under banvallen krävs ett särskilt tillstånd av Trafikverket genom att ett "korsningsavtal för ledning" upprättas.

Luftfart

De västra delarna av kommunen berörs av MSA-ytan till Svegs flygplats och de sydöstra av MSA-ytan till Söderhamns flygplats. MSA (Minimum Sector Altitude) baseras av en cirkel med en radie av 55-60 km från nämnda flygplatser. Dessa flygplatser är sakägare och ska ges tillfällen att yttra sig om etableringar inom deras respektive MSA-yta.

Vid Ljusdal/Forsnäset finns ett mindre flygfält med visuell inflygning. Hänsyn ska tas till flygsäkerheten vid placering av master och kraftverk runt flygplatsen.

Det bör framgå av det tematiska tillägget till översiktsplanen att Trafikverket ska vara remissinstans i alla vindkrafts- och mastärenden. Även Luftfartsverket ska kontaktas då vindkraftverk och andra höga objekt kan påverka luftfart eller radioutrustning. Kraftverken kan också försvåra brandbekämpning och kalkning som bedrivs från luften.

Vägar, allmänt om transporter

En planerad väg för transporterna av vindkraften måste redovisas. Större ombyggnader av vägskäl samt förstärkning kan behövas och bör tidigt utredas tillsammans med Trafikverket.

Vindkraftstransporter kan bli så breda att det inte går att mötas på vägen. Mötande trafik måste bli varse transporten i tid och ha möjlighet till att parkera på sidan av vägen då transporten passerar.

Vägnätet

Vägnätets standard och bärighet bör beaktas i ett tidigt skede, om åtgärder behöver utföras på det statliga vägnätet kräver det planering i god tid. Transportören får stå för alla kostnader i samband med transporten.

Transporter

Varje transport utanför de godkända måtten för längd, bredd och last kräver dispens som ska sökas av transportören. Trafikverket behöver noggrann beskrivning av last, fordonskombinationer, antal axlar, fordonsvikter samt eventuellt överhäng.

Vid transport på det enskilda vägnätet ska planering ske tillsammans med de enskilda vägföreningarna.

Tillstånd enligt väglagen

Utfarter till allmän väg kräver tillstånd enligt Väglagen § 39. Breddning av väg eller andra åtgärder kräver tillstånd enligt § 43.

Risker, säkerhetsavstånd och trafiksäkerhet

Vindkraftverk ska placeras på ett trafiksäkert sätt. Risk för iskast gör att man kan behöva överväga längre avstånd än de nuvarande riktlinjerna som säger att avståndet till allmän väg ska vara minst verkets totalhöjd inklusive rotorblad och minst 50 meter oavsett vägtyp.

***Kommentar:** planhandlingarna enligt de ändringar Trafikverket föreslår. Kapitel om vägnätet och transport av vindkraftverk, järnväg och luftfart läggs till i del 1, "Bakgrund och planeringsförutsättningar".*

4. Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har flera kraftledningar inom kommunen. Områden som berör Svenska kraftnätsledningar är Kolvallen och Dalkölen. Ett säkerhetsavstånd mellan kraftverken och ledningarna måste finnas. Dessutom ska flygbesiktning kunna ske säkert och vid ett eventuellt haveri ska ett vindkraftverk kunna falla utan att ledningar förstörs.

Svenska kraftnät förutsätter att arbete och grävning nära deras stolpar inte kommer att ske i ledningsgatan.

Svenska kraftnät vill att hänsyn tas till de rekommendationer de angivit och att vindkraftverk placeras minst 100 meter respektive 200 meter från deras ledningar beroende på verkens höjd. Svenska kraftnät rekommenderar därför kommunen att lägga till detta till vindkraftsplanens riktlinjer för Kolvallen och Dalkölen.

***Kommentar:** planhandlingarna kompletteras med de riktlinjer Svenska Kraftnät angivit.*

5. Skogsstyrelsen

Under förutsättning att hänsyn tas vid föryngringsavverkning, i samband med bygget av vindkraftsverk och att skador inte uppstår på sociala värden samt natur- och kulturmiljö, ser Skogsstyrelsen inga hinder för att använda skogsmark för anläggningarna.

Anmälan om anläggning av skogsmark för annat ändamål än virkesproduktion ska ske till Skogsstyrelsen minst 6 veckor innan åtgärden påbörjas. Om en nyckelbiotop berörs av någon åtgärd krävs ett samråd med Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsen ska vara samrådspartner till vindkraftsbolagen vid etablering i samtliga femton områden.

***Kommentar:** planhandlingarna kompletteras med de riktlinjer Skogsstyrelsen angivit.*

6. Länsstyrelsen Västernorrland

Brännberget-Naggen och Ribberget ligger nära Ånge kommun och Länsstyrelsen anser därför är det viktigt att kommunerna har ett nära samarbete längre fram, vid en eventuell etablering i ovanstående områden.

Kommentar: vid en eventuell etablering i området kommer samarbete mellan kommunerna att ske.

7. Länsstyrelsen Gävleborg

Kartmaterialet

Kartorna är generellt mycket bristfälliga. Redogörelser för viktiga intressen saknas, som exempelvis riksintresseområden för vindbruk och de översiktliga kartorna slutar vid kommungränsen, vilket gör det svårt att bedöma exempelvis landskapspåverkan på områden utanför kommunen. Flera kartor brister också i tydlighet och färgsättning.

I planförslaget finns ett antal områden som är belägna nära områden som har stor betydelse för natur- och kulturmiljövården och därför bör utgå, alternativt omarbetas. En utbyggnad av dessa områden kan tänkas strida mot miljömålet ”En god bebyggd miljö”. De områden som avses är Blacksåsberget, Sörby, Tandsjö (bland annat på grund av närheten till Fågelsjö gammelgård) och Degerkölen.

Riksintressen

Enligt Energimyndigheten fanns 2008 fem riksintresseområden för vindkraft i Ljusdals Kommun. I planförslaget föreslås några ändringar i avgränsningen för dessa områden. Dessa förändringar innebär ingen inskränkning av riksintresset och länsstyrelsen anser därför att riksintresset är tillgodosett med de ändringar som gjorts.

I kommunen finns femton riksintresseområden för kulturmiljövård varav de flesta ligger längs Ljusnans dalgång. Några av dessa riksintressen ligger nära några av de föreslagna vindområdena, bland annat Harsens fåbodar, Prästvallen, Degerkölsvallen samt Fågelsjö Gammelgård.

Degerkölsvallen och Fågelsjö gammelgård är byggnadsminnen och omfattas av 3 kap lagen om kulturminnen (1988:950). Fågelsjö Gammelgård är dessutom en av de hälsingegårdar som finns med i länets ansökan till UNESCO om världsarvsförklaring av Hälsingegårdarna.

Hälsa och säkerhet

Risk för iskast och nedfallande delar gör att ett större skyddsavstånd bör övervägas.

Avståndet bör då utgå från rotorbladsdiameter, maximal rotorhastighet, höjd över mark, klimatförhållanden och trafikflöde.

Enligt rön från Elforsk bör avståndet till allmänna vägar vara minst 350 meter vid risk för iskast. Bedömningen av skyddsavstånd bör framgå av planhandlingarna.

Mellankommunala frågor

Vid vindkraftsetablering är det viktigt att tänka på perspektiv över kommun- och länsgränser. Vindkraftens konsekvenser som synintryck, buller, skuggor, vägbyggen är sådant som kan påverka andra län och kommuner. Stora opåverkade områden är också gränsöverskridande.

Både de översiktliga kartorna samt landskapsanalysen är geografiskt avgränsade till Ljusdals kommun, samtidigt framgår av miljökonsekvensbeskrivningen, under rubriken mellankommunala frågor, att grannkommunerna kan komma att påverkas av begränsningar i markanvändningen. Inget sägs om påverkan på landskapsbild och besöksnäringen i grannkommunerna.

Vindkraftsparker på Råberget och Österberget kan synas från välbesökta turistmål i Rättviks kommun och Rättviks kommun bedömer därför att vindkraftsplanen för Ljusdals kommun har måttlig påverkan, men den sammanlagda påverkan från vindkraftsparker i Ljusdals, Orsas och Rättviks kommuner kan få konsekvenser för besöksnäringen i framtiden.

Råbergets vindkraftsområde kan eventuellt påverka naturvärden i Dalarnas län. Flera Natura2000-områden och naturreservat finns längs länsgränsen. Planen bör kompletteras med en beskrivning av möjlig påverkan på eventuella Natura2000-områden, även i angränsande kommuner.

Området Tandsjö gränsar till Skaftåsen som är ett riksintresseområde för vindkraft. I Härjedalens kommuns tillägg till översiktsplan för vindkraft (antagen 2010-11-03) är området utpekade som olämpligt för vindkraft, delvis på grund av närheten till Fågelsjö gammelgård.

Länsstyrelsen påpekar vidare att Kolvallen ligger ca 4 kilometer väster om en myr vid Öjingberget som är av riksintresse för naturvård. Omkring 10-12 kilometer från området ligger Garpkölen och Ängersjökölen som båda är under tillståndsprövning. Eventuella kumulativa effekter på landskapsbild och rovfåglar bör utredas närmare vid eventuella vindkraftsärenden på Kolvallen.

Miljökonsekvensbeskrivningen identifierar och beskriver de effekter som en planerad vindkraftsutbyggnad får på naturmiljön. Länsstyrelsen anser att det sista stycket under rubriken "*Konsekvenser för det rörliga friluftslivet, rekreation och turism*" är tveksam. Det har redan idag uppstått intressekonflikter mellan vindkraft och friluftslivet i såväl Sörby som Blacksåsberget. Från friluftssynpunkt kommer störningarna huvudsakligen att bestå av buller och förändrad landskapsbild, något som kommunen måste ta hänsyn till vid eventuella vindkraftsetableringar.

När det gäller kulturvärden vid vindkraftsområdena har en stor del av materialet baserats på den fäbodinventering som utfärdades på 90-talet då enskilda fäbodvallar inventerades. I planen anges det att Högkölen inte har några kända kulturvärden men en särskild utredning som gjordes under 2010 av Arkeologacentrum i Skandinavien AB, kom fram till att det finns 20 lämningar varav två fasta fornlämningar.

Kommunikationer

Åtgärder på det statliga vägnätet kräver planering och samråd på ett tidigt skede med Trafikverket och åtgärder på enskilda vägar kräver planering med vägföreningar.

***Kommentar:** kartmaterialet har revideras.*

Degerkölen och Blacksåsberget utgår då dessa områden inte bedöms lämpliga för vindkraft. Sörbyområdet och Tandsjö har omarbetats och minskats ned mot Harsa, Prästvallen och Simessjön (Sörby) samt mot Fågelsjö (Tandsjö).

Påverkan på turism och landskapsbild i andra kommuner samt riksintresset för totalförsvarets militära del har lagts till i utställningshandlingarna för det tematiska tillägget för vindkraft.

Säkerhetsavstånd på 350 meter skrivs in i planen. I övrigt är det säkerhetsavstånd för iskast som idag är satt i planen bara en riktlinje för avgränsningen av områdena. Detta eftersom avståndet som is kan kastas varierar med vindkraftsverkens höjd samt rotorns diameter och hastighet. Vid tillståndsprövningen inför eventuella etableringar kommer skyddsavstånden för enskilda vindkraftsparker granskas specifikt.

Landskapsanalysen utgår som beslutsmaterial då den dels användes för att ta fram de områden som presenterades i samrådsversionen och dels fick mycket kritik då den innehöll felaktiga uppgifter. Kommunen frångick landskapsanalysen och ansåg att vissa områden som ligger i "Storskogen" ändå är lämpliga för vindkraft. Detta berodde främst på att landskapsanalysen (som gjordes av konsult) utgick från en relativt förenklad bild av landskapet. "Storskogen" är till ganska stor del påverkad av mänskliga aktiviteter som skogsbruk.

8. Läns museet Gävleborg

Landskapsanalysen

Läns museet anser att benämningarna i landskapsanalysen är mycket märkliga och ger en missvisande bild av hur landskapet använts. I första hand gäller det beteckningen "kulturnära" skog som ger intrycket av att all kultur förekommit i odlingsbygderna. I flertalet andra landskapsanalyser har denna typ av mark betecknats "fäbodskog", vilket är en mer passande benämning.

Även den allmänna beskrivningen av "Storskogen" ger en förenklad bild av att detta område är i det närmaste orörd och endast bebotts av svedjefinnar. Den mänskliga aktiviteten i detta område har varit omfattande och här finns ett stort antal lämningar från olika tider.

Angående delområdenas benämningar i landskapsanalysen är namnet "hälsingebygden" direkt olämplig då det oftast används för att beteckna hela Hälsingland. Läns museet föreslår liknande benämningar som exempelvis "Järvsöbygden".

Landskapsanalysen innehåller en stor del faktafel som påverkar intrycket av texten och Läns museet radar upp några av de saker som inte stämmer, bland annat nämns det inte i landskapsanalysen att det finns lämningar från stenåldern i kommunen.

Läns museet anser att de områden som i analysen benämns som "odlingslandskap" eller "storskog" bör undantas från vindkraft, men även områden i andra lägen bör undantas om vindkraftsverk riskerar att dominera landskapet eller störa kulturvärdet. Läns museet delar inte uppfattningen om att fäbodvallar skulle vara mindre känsliga för vindkraftsetableringar som gårdarna i odlingslandskapet. Om man besöker en fäbodvall är upplevelsen av den orörda miljön minst lika viktig som vid en hälsingegård.

Läns museet föreslår att landskapsanalysen arbetas om eftersom den inte bör användas som beslutsunderlag i sin nuvarande utformning.

Vindkraftsplanen

Inom och i anslutning till de 15 utpekade områdena finns risk för att kulturmiljöer skadas.

Vid Degerkölen ligger Degerkölsvallen som är ett byggnadsminne och en fäbodvall av riksintresse. Den är en av länets bäst bevarade fäbodvallar och den används till bete sommartid. Man måste ta sig till vallen till fots, vilket stärker intrycket av en oförändrad, ursprunglig miljö. Vallen ligger öppet på en höjd och är därför känslig för förändringar i närområdet. Läns museet anser därför att detta område bör utgå ur kommunens vindkraftsplan.

Nära de planerade vindkraftsparkerna i Sörby och på Blacksåsberget finns tre av de fyra fäbodvallar i kommunen som är av riksintresse. Läns museet har tidigare påpekat att Blacksåsberget inte är lämpligt för vindkraftsutbyggnad samt att Sörbyparken bör minskas ned rejält i yta så att Prästvallen kan bevaras.

På Östra Råberget i Orsa Finnmark finns en välbevarad skogskyrkogård. För upplevelsen anser Läns museet att det ostörda läget i skogen är viktigt och vindkraftsområdet på Råberget bör därför minskas ned så att det kommer längre från begravningsplatsen, eller tas bort helt ur planen.

I övrigt konstaterar Läns museet att det fäbodvallar i direkt anslutning eller inom de föreslagna områdena; exempelvis inom Kölvallen, Brännberget-Naggen och Svartvallsberget. Även om vissa av vallarna bedöms vara av begränsat kulturhistoriskt intresse kan en utbyggnad av vindkraften påverka upplevelsen av vallarna markant.

De utpekade områdena ligger i typiska utmarksområden där skogen sannolikt brukats sedan lång tid tillbaka. Inom och i anslutning till dessa områden finns karaktäristiska lämningar som kolningsgropar, fäbodar och gruvhål. Vid fäbodvallar finns det ofta lämningar från tidigare bebyggelse.

Inför kommande exploateringar är en inventering i fält nödvändig. För varje ny vindkraftspark bör en kulturmiljöanalys göras.

Läns museet anser att Ljusdals Kommun bör väga in karaktärsdraget "Hälsinglands blånande berg" i vindkraftsplanen. Genom att sprida ut vindkraften över flera områden över hela kommunen kommer det att påverka landskapet markant. Läns museet anser det därför önskvärt att kommunen väljer att undanta större orörda områden från vindkraftsetableringar.

Läns museet kommer att lämna mer detaljerade synpunkter längre fram, när det tydligt framgår hur respektive område är tänkt att etableras.

Kommentar: landskapsanalysen utgår som material. Degerkölen och Blacksåsberget hör till de områden som föreslås utgå ur det fortsatta arbetet med det tematiska tillägget för vindkraft.

Sörbyområdet minskas ned men Råberget hör dock till de områden som föreslås ska ligga kvar. Inventeringar av fornminnen och andra lämningar tillhör genomförandeskedet och görs inför eventuella etableringar.

Kommuner

9. Utbildningsförvaltningen, Ljusdals kommun

Utbildningsförvaltningen har ingen anmärkning på planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

10. Myndighetsnämnden, Ljusdals kommun, med reservation från Marie Söderberg (S)

Yrkande från John Nyman (C) m.fl. om att planen ska antas i sin helhet.

Yrkande från Marie Öberg (S) att kommunekologens förslag till tematiskt tillägg gällande vindkraft ska antas.

Nämnden beslutar att anta förslaget i sin helhet, Marie Söderberg reserverar sig skriftligt.

Söderberg reserverar sig mot Myndighetsnämndens beslut med hänvisning till 1§ p2

Miljöbalken där det står att värdefulla natur- och kulturmiljöer ska bevaras, samt miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” bör Blacksåsberget, Degerkölen, Sörbyområdet och Riberget tas bort ur planen.

Kommentar: inga kommentarer.

11. Hudiksvalls kommun

Hudiksvalls kommun har inga anmärkningar på planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

12. Orsa kommun

Orsa kommun har inga anmärkningar på planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

13. Ovanåkers kommun

Ovanåkers kommun har inga anmärkningar på planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

14. Bollnäs kommun

Bollnäs kommun föreslår att gränsen för Sörbyparken ändras i den södra delen så att ett avstånd på 2 kilometer uppnås mot boende i Svedåsen.

Kommentar: Sörbyparken har omarbetats och minskats ned ytmässigt men gränsen mot Bollnäs kommun har inte ändrats. Den satta gränsen på 1000 meter ligger därför kvar.

15. Härjedalens kommun samt yttrande från kommunens samhällsbyggnadsförvaltning

Fyra av de femton utpekade områdena ligger nära Härjedalens kommuns östra gräns och kan påverka landskapsbilden inom kommunen. Berörda i byar samt Lillhärjedal och Ytterhogdal bör få möjlighet att lämna synpunkter på vindkraftsplanen i Härjedalens kommun.

Härjedalens kommun har satt 35 decibel som högsta bullervärde vid bebyggelse.

Tandsjöområdet är beläget intill kommungränsen, nära ett område av Härjedalens kommun där vindkraft inte tillåts. Därför önskar Härjedalens kommun att det görs visualiseringar från Lillhärdal mot det aktuella området för att lättare kunna ta ställning för hur mycket landskapsbilden kommer att påverkas.

Kommentar: boende i Lillhärdal och Ytterhogdal har fått tagit del av planhandlingarna under samrådet och kommer att kunna ta del av övriga, kommande, handlingar längre fram i planprocessen.

Med hänsyn till Härjedalens kommuns översiktsplan för vindkraft ändras planhandlingarna så att det föreslås att vid en eventuell etablering i Ljusdals Kommun ska högsta decibelgräns vara 35 dB(A) vid bebyggelse i Härjedalen.

Visualiseringar tillhör genomförandeskedet och det är svårt att avgöra hur mycket Härjedalens kommun kommer att påverkas då verkens antal, totalhöjd och placering ännu är oklara.

16. Rättviks kommun

Besöksnäringen är viktig inom kommunen och i klart väder kan vindkraftsparker på Råberget och Österberget synas från områden som är viktiga turistmål inom kommunen. Vid eventuell etablering på dessa två berg vill Rättviks kommun ta del av handlingarna.

I miljökonsekvensbeskrivningen framgår, under rubriken mellankommunala frågor, att grannkommunerna kan komma att påverkas vad gäller begränsningar i markanvändningen. Inget sägs om påverkan på landskapsbilden eller besöksnäringen i angränsande kommuner. Denna del bör därför utvecklas.

Landskapsanalysens kartor är svårlästa.

Kommentar: miljökonsekvensbeskrivningen utvecklas vad gäller påverkan på landskapsbild och besöksnäringar i andra kommuner.

Kartmaterialet ska även revideras inför utställningsskedet.

17. Nordanstigs kommun

En etablering på Brännberget-Naggen kommer att synas från bergstoppar i Nordanstig men denna påverkan på landskapet bedöms bli acceptabel.

Kommentar: inga kommentarer.

Företag

18. Fortum distribution

Fortum har områdeskoncession för delar av Ljusdals kommun samt en del regionledning. Ett flertal vindkraftsexploaterer har kontaktat Fortum för att få förhandsbesked om anslutningsmöjligheter i de områden som utpekats i det tematiska tillägget.

De befintliga regionledningarna och stamstationerna i området är från början byggda för de befintliga vattenkraftverken. Något större utrymme för de planerade vindkraftsparkerna inom Ljusdals kommun och angränsande kommuner finns inte. Fortum har haft dialog med Svenska Kraftnät om deras möjligheter att ta emot elen och har inte fått deras slutgiltiga svar. Fortum anser ändå att det finns goda utsikter för de flesta områden att bli anslutna men det kan innebära långa anslutningsledningar till stamstationer i anslutning till Svenska Kraftnäts stamledningar.

Kommentar: inga kommentarer.

19. Nordisk Vindkraft AB

Nordisk vindkraft har identifierat fler områden som är tänkbara för vindkraft utöver de som anges i kommunens förslag. Ett område mellan Mjöberget och Sörby har goda förutsättningar enligt Nordisk Vindkraft, samt flera områden i närheten av Råberget i sydvästra delen av kommunen.

Kommentar: Ljusdals kommun kommer inte att lägga till fler områden än de som redan har presenterats i samrådsförslaget. Det är möjligt att områden kommer att tas bort men fler kommer inte att läggas till då det innebär att arbetet med översiktsplanen kommer att försenas. Ytterligare tilläggsområden innebär en så pass stor förändring av materialet att det skulle behöva skickas ut på samråd igen.

20. WPD Scandinavia AB

Wpd anser att den vindkartering som gjorts av Uppsala Universitet och som använts av Ljusdals kommun för att ta fram de 15 aktuella områdena inte är tillräckligt precis och att det kan finnas fler områden med goda vindförhållanden. WPD anser att även Ulvaskölen och Remmakölen i nordöstra delen av kommunen kan vara lämpliga för vindkraft. WPD föreslår att kommunen utvärderar om dessa områden kan utgöra lämpliga områden.

Kommentar: se kommentar under nr 19.

21. Eolus Vind AB

Företaget anser att kommunens förslag bygger på en övergripande analys och att det därför kan finnas fler områden som är lämpliga för vindkraftsetableringar. Eolus vill att kommunen förtydligar hur man ser på mindre vindkraftsparker (bygglovspliktiga vindkraftsparker på upp till 6 verk med en totalhöjd av 150 meter) och hur dessa kommer att behandlas i förhållande till de betydligt större, tillståndspliktiga parkerna.

I stället för att peka ut lämpliga områden bör man lägga mer tonvikt på de värden som man inte vill ska påverkas av etableringar och samtidigt öppna upp för all mark som kan vara lämplig.

Eolus anser att landskapsanalysen inte är saklig eftersom den verkar spegla författarnas negativa inställning till vindkraft.

Kommentar: *Ljusdals kommun kommer att ställa sig restriktiv till vindkraftsetableringar utanför de föreslagna områdena.*

Ljusdals kommun är i grunden positivt inställd till vindkraft och landskapsanalysen utfördes av en oberoende konsult.

22. Kraftö Vind AB

Kraftö anser att planen är välformulerad men pekar på några justeringar som kan medföra att planen blir ännu tydligare.

Under rubriken "vindförutsättningar" anges att MIUU-metoden har använts för att beräkna vindförhållanden. Kraftö anser att denna modell är för trubbig för att fungera som ett avgörande underlag för lokaliseringen av vindkraft och anser att det bör uttryckas en möjlighet till etableringar där extremt bra vindlägen upptäcks. Dessa etableringar bör då omfattas av en särskild noggrannhet i samband med etableringsprocessen.

Bollnäs kommuns syn på begränsningar i riksintresset X018 (vid Sörbyparken) med hänsyn till elöverkänslighet måste hanteras med stor försiktighet. Som utgångspunkt bör bland annat Socialstyrelsens och andra myndigheters rekommendationer ligga som grund.

I förslaget anges, under rubriken "Sörby" att särskild hänsyn ska tas till boende i Svedåsen i Bollnäs kommun. Kraftö anser att denna formulering ger möjlighet till en godtycklig tolkning samt att planen inte bör hantera boende utanför kommunens gränser. Kraftö anser att det är bättre att det är lämpligare att ange att Bollnäs kommun ska ges tillfälle att yttra sig i ärenden som rör kommunen.

I det pågående arbetet med att söka tillstånd för en vindkraftspark i Sörby har Kraftö låtit en oberoende konsult undersöka eventuell påverkan från elektromagnetiska fält på boende i Svedåsen. Denna studie redovisas i Kraftös tillståndsansökan och visar att eventuell påverkan är så obetydlig att den inte ens är mätbar.

I planförslaget står det att "*Vindkraftverken ska vara estetiskt tilltalande i alla ljusförhållanden*". Kraftö anser att detta ger utrymme för subjektiva bedömningar och att sådant inte ska finnas i en generell riktlinje. Det vore bättre att ge en tydlig inriktning som "*verk ska vara enfärgat grå eller vita*".

Kraftö anser vidare att skyddsavståndet på 1000 meter till bebyggelse bör kopplas till den störning som man avser att regleras. Bullerstörningar regleras i ett villkor från tillståndsgivande myndighet och därför finns inga skäl till generella skyddsavstånd, enligt Kraftö. Om ett skyddsavstånd ändå behövs bör 500 meter vara tillräckligt och då med möjlighet till undantag. Eventuellt kan ett tillägg göras, detta ska då ange att det i underlaget vid etableringar ska finnas en utredning som beskriver bullerförhållandena för bebyggelse upp till 1000 meter från etableringen.

Kommentar: *som nämnt i kommentaren till yttrande nr 19, kommer inga fler områden för vindkraftsetableringar att läggas till.*

Sörbyområdet är ett av de områden som föreslås ska minskas ned då den utformning som presenterades i samrådsversionen stred mot ett flertal riksintressen och allmänna intressen i närheten.

Socialstyrelsen skriver att det inte finns vetenskapliga bevis för att elkänslighet existerar, samtidigt konstateras att det finns individer som har svåra besvär och lider av att vistas i närheten av elektriska apparater.¹ Vad som menas med "i närheten" preciseras inte närmare av Socialstyrelsen men det generella avståndet på 1000 meter mellan vindkraftverk och bostadshus anses räcka. Det finns inga vetenskapliga bevis för att tvåkilometersgränsen behövs då elektromagnetisk strålning minskar med kvadraten av avståndet.

Formuleringen i planförslaget om verkens utformning rättas enligt Kraftös förslag. Riktlinjer för påverkan från fler parker läggs också till utställningshandlingarna.

Säkerhetsavstånden i det tematiska tillägget kommer inte ändras eftersom dessa 1000 meter är en riktlinje för utformningen av de områden som är föreslagna i översiktsplanen. Vid en eventuell etablering är det möjligt att avståndet till bostäder kan bli något kortare än 1000 meter, om bullernivåerna och andra företeelser som kan vara hälsofarliga ligger inom godkända värden.

23. Bergvik Skog AB

Bergvik Skog bedriver, förutom skogsbruk, även aktiviteter inom vindkraftssektorn och anser att vindkraften i Ljusdals kommun inte bör byggas ut i små och spridda områden eftersom anslutningskostnaderna riskerar att bli alltför höga för respektive park.

Bergvik Skog anser att de 15 områden som kommunen pekat ut som lämpliga för vindkraft bör kunna utökas, både till antal och till geografisk yta.

Möjligheten att ansluta områdena till elnätet har inte omnämnts i samrådsförslaget.

Det finns fler områden i kommunen som har goda vindförhållanden; bland annat Ulvaskölen, Remmakölen Långtjärnsberget öster om Hennan, Gådasberget och Huskasnäsbergen väster om Hennan, området söder om Godberget i kommunen nordöstra del samt området nordväst om Harsa. Bergvik Skog anser att dessa områden också bör tas med.

Kommentar: *fler parametrar än vindförhållanden har beaktats i arbetet med att plocka ut de 15 områden som är tänkbara för etableringar; bland annat väganlutningar, Försvarets intressen, naturvårdprogram, biotopskydd samt riksintressen för kulturmiljövård, friluftsliv, skyddade vattendrag och naturvård. Ljusdals kommun kommer inte att ta med fler än de 15 områden som redan är utpekade.*

24. Tur och Ton

Tur och Ton är ett ekoturismföretag vars marknadsidé bygger på upplevelsen av orörd natur och anser därför att naturturism och vindkraftsparker inte går ihop. Man ställer sig dock positiv till vindkraft i mindre skala och på exploaterad mark, men inte storskalig etablering i skogsmiljö. Tur och Ton har många besökare, samarbetar med större turistföretag som

¹ Socialstyrelsens hemsida: <http://www.socialstyrelsen.se/halsoskydd/elektromagnetiskafalt/elkanslighet>.
Informationen togs 2011-09-22, kl 11:00.

Järvzoo och Orbaden och har guide vandringer på pilgrimsleden samt vandring, cykling eller hästturer mellan Harsagården och Orbaden.

Tur och Tons hästturer på Hälsingeleden går rakt igenom det planerade området i Sörby och man anser därför att naturupplevelsen kommer att bli förstörd.

Tur och Ton yrkar därför på att Ljusdals Kommun i samarbete med övriga kommuner ska hålla sig till det av länsstyrelsen uppsatta målet 1,5 terrawattimmar och inte planera för uppemot 4 terrawattimmar i den egna kommunen.

En samordning mellan översiktsplanerna i länet bör göras samt att ett område runt Harsa med en radie på 3 mil ska skyddas i översiktsplanen som ett vindkraftsfritt område.

Ljusdals och Bollnäs kommuner bör tillsammans anlita en oberoende utredare för att göra en gemensam konsekvensbeskrivning som visar hur natur-, kultur- och friluftsturismen kommer att påverkas av Sörbyparken.

Kommentar: *Sörbyområdet ska minskas ned och utrymmet mellan Hälsingeleden och vindkraftsparken kommer att utökas.*

De områden som presenteras i det tematiska tillägget är de områden som kommunen anser vara lämpliga för vindkraft. Det innebär dock inte att områdena faktiskt kommer etableras.

Att göra en skyddszon på tre mil runt Harsa är inte aktuellt då översiktsplanens inriktning är att fastslå de områden som är tänkbara för vindkraft, inte att fastslå områden som inte är det.

25. Harsagården (samt 384 namnunderskrifter)

Synpunkterna gäller Sörbyområdet och Blacksåsberget.

Områdena har dokumenterade höga värden bland annat för friluftsliv, kulturhistoria och naturturism. Upplevelsevärden är, enligt Harsagården, mycket högt och en etablering av vindkraft kommer inte bara innebära en stor påverkan på landskapet utan också på befintliga verksamheter. Harsagården ligger 400 meter över havet och vindkraftverk kommer därför att synas, vilket kommer att påverka upplevelsen av orörd natur. Harsagården befävar därför att färre turister kommer att besöka området och att personalstyrkan kommer att behöva minskas.

Harsagården anser att en konsekvensanalys av upplevelsevärdet av orörd natur ska göras, analysen ska göras sedd över en tjugoförårsperiod och undersöka det ekonomiska värdet. En datoranimation med ljud och ljuspåverkan i miljö bör göras. Vindkraftverken ska där visas i det antal som planeras, i rätt skala, under olika tider på dygnet och under olika årstider. Harsagårdens representanter bör även vara med och besluta datoranimationens omkrets.

Konsekvensanalyser av hur jakt och fiske påverkas av vägdragningar och dikning bör göras. Harsagården efterlyser även konsekvensanalyser av hur fastighetsvärde och värdeutvecklingen för företag påverkas. Dessa analyser ska spegla en tjugoförårsperiod. Ersättningsfrågan för vindkraften ska också utredas samt om vindkraften kan störa TV- och datorkommunikation.

En lista med ca 380 namnunderskrifter mot vindkraftsetableringar på Blacksåsberget bifogas.

Kommentar: Blacksåsområdena föreslås ska tas bort ur det tematiska tillägget och Sörbyparken ska minskas.

Stordelen av de undersökningar som Harsagården föreslår berör genomförandeskedet och kan därför inte regleras i en översiktsplan. Översiktsplanen speglar kommunens intentioner med vindkraften och handlingen varken får eller bör därför göras för detaljerad.

Utredningar för dikning och dragningar av nya vägar görs vid tillståndsprövningar och det där därför onödigt att reglera detta i översiktsplanen.

26. Fluren Skog AB

Fluren har ett kultur- och industrihistoriskt värde och är ett turistmål. Flurens Skog AB hoppas att kommunen väger intresset för vindkraft mot de natur- och kulturvärden som finns i området och begränsar antalet vindkraftverk nära Fluren/Svedåsen och Harsa.

Kommentar: Vid en eventuell etablering kommer vindkraftspåverkan i Harsaområdet att minskas eftersom Blacksåsområdet tas bort och Sörby minskas.

Föreningar och partier

27. Företagarna i Ljusdal

Företagarna i Ljusdal har inga anmärkningar på planförslaget.

Kommentar: ingen kommentar.

28. Svenska Turistföreningen

Föreningen betraktar vindkraften som ett miljövänligt energislag och ställer sig positiv till en ansvarsfull utbyggnad under förutsättning att hänsyn tas till kommunens natur-, kultur och rekreationsvärden.

Svenska turistföreningen anser att vindkraftverken skapar stora och bestående ingrepp i naturen genom alla transportvägar och upplagsplatser som behövs under byggskedet.

Orsa Finnmark med Hamra nationalpark och en mängd naturreservat med orörd natur bör undantas från exploatering.

Med bakgrund av detta föreslår Svenska Turistföreningen att Degerkölen och områdena närmast Harsa ska undantas från exploatering.

Kommentar: Degerkölen och Blacksåsberget tas bort ur förslaget. Sörbyområdet minskas ned ytmässigt. Vissa vindkraftsparker är fortfarande placerade i Orsa Finnmark men Hamra Nationalpark kommer inte att påverkas.

29. Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

LRF har inget att erinra mot förslaget under förutsättning att etableringen sker i samförstånd med de markägare som påverkas.

Kommentar: ingen kommentar.

30. Färilarådet

Färilarådet ställer sig frågande till varför det finns så många lokaliseringsförslag och anser att friluftsvärden inte blivit ordentligt utredda.

Färilarådet anser att många nya vägar kommer att behöva dras i närheten av vindkraftverk. Detta kommer att fragmentera landskapet och därför bör påverkan på friluftsvärden, rekreation och turism utredas.

Hänsyn måste tas till friluftsturismen samt förutsätter att delar av intäkterna från energiutvinningen ska gå tillbaka till bygden. I den ekonomiska beräkningen ska återställande av mark och rivning av kraftverken finnas budgeterade och medel för detta ska vara avsatt.

Färilarådet anser att området kring Degerkölen inte kan komma i fråga på grund av naturreservaten Törnberget, Kyrkberget och Risnosen, riksintresse för naturvård (Näsbergsfältet-Skrälldalen), riksintresse för skyddade vattendrag samt på grund av Degerkölsvallen. Vägbyggen kommer att fragmentera landskapet och områdena kring Ängratörn skulle påverkas av en etablering.

Även inom Sörbyområdet finns flera riksintresseområden, ett Natura2000-område och området har stor betydelse för turismen i kommunen. Även nära Blacksåsberget finns viktiga intressen som naturvårdsprogram och kulturmiljövård. Området ligger dessutom inom riksintresse för friluftsliv.

Färilarådet drar slutsatsen att kommunen bör vara försiktig med utbyggnaden då en av våra största tillgångar är naturturismen. Färilarådet har inga synpunkter mot övriga föreslagna områden.

Kommentar: *i det här förslaget visas de områden som i grunden har förutsättningar för vindkraft. Genom att olika instanser och privatpersoner yttrar sig om områdena får kommunen in nya fakta och åsikter. Områden kan därför strykas ur tillägget och det var därför det fanns 15 föreslagna områden från början. Det är heller inte säkert att samtliga av de områden som finns föreslagna i utställningsversionen kommer att bli etablerade med vindkraft.*

Vägarnas exakta dragning rör genomförandeskedet och regleras därför inte i detta tillägg. Inte heller bygdepengen regleras här, en policy för detta finns redan. Ett kapitel om markens återställande efter avslutad drift har dock lagts till i dokument 1; Bakgrund och planeringsförutsättningar.

Degerkölen och Blacksås stryks ur förslaget och Sörby minskas ned ytmässigt.

31. Järvsörådet

Järvsörådet anser att de föreslagna områdena är för nätt tilltagna eftersom vindmätningar måste utföras i området innan det går att ta ställning till om det blir lönsamt att etablera vindkraft i området. Det har tillkommit fler vindkraftsintressenter sedan kommunen tog fram de femton områden som presenteras i samrådsförslaget och Järvsörådet anser att även dessa områden ska tas med i planen samt att de nuvarande områdena bör utökas.

Järvsörådet anser vidare att kommunen tillsammans med grannkommunerna ska besluta om en policy som ställer krav på vindkraftsexploatörerna att återföra medel till bygden i form av bygdepeng.

Kommentar: *fler vindkraftsområden kommer inte att tas med och bygdepengen regleras inte i detta tillägg utan i en egen policy.*

32. Häsbergs bygdegårdsförening

Föreningen anser att området runt Harsa ska med en radie av 1 mil vara skyddat från vindkraftsetableringar. Detta eftersom Harsa är ett välbesökt turist- och rekreationsområde, flera områden är naturskyddade, bland annat Andersvalls-myren som är ett Natura2000-område och det finns fåbodvallar i området. Man är vidare orolig för iskast och att vägar kommer att spärras med vägbommar.

Kommentar: *en skyddszon runt Harsa är inte aktuellt. Friluftsliv och vindkraft går att kombinera. Risk för iskast förekommer närmast verket vintertid men de flesta vindkraftverk har sensorer som känner av isbildning vilket gör att verket stannar automatiskt.*

33. Undersviks hembygdsförening

Föreningen har stugor och har för avsikt att utveckla användandet av Hälsingeleden och andra leder till gamla fåbodrar och en storskalig vindkraftsetablering på Sörby och Blacksåsberget kommer att motverka föreningens syften.

Kommentar: Sörby minskas till ytan och Blacksåsberget tas bort helt ur tillägget.

34. Järvsö Sockens Storskifteslag

Laget anser att det är viktigt att Ljusdals kommun så långt som möjligt har en positiv syn på utbyggnaden av vindkraft.

Kommentar: inga kommentarer.

35. Kårböle byalag

Byalaget har inga anmärkningar mot planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

36. Los Hembygdsförening, Orsa Finnmarks bygdekommitté och Los Bygderåd

Föreningarna anser att underlaget i förslaget är alltför tunt för att beslut ska kunna tas i någon riktning för de områden som omnämnts. Ljudspridningsanalyser samt en analys för stamnätets kapacitet saknas. Bygdemedlet samt kliniska tester för ”wind tunnel syndrom” saknas också.

Kommentarer: buller och bygdemedel är frågor som behandlas vid tillståndsprövning och eventuell etablering. Kliniska tester kan heller inte förekomma i tillägg till översiktsplanen då denna är ett vägledande dokument för kommunens vindkraftsplaner.

37. Öster- och Västerskästra byars skifteslag

Skifteslaget har ett förslag på en utökning av vindkraftsplanen då vindkraftsbolaget Eolus AB redan varit i kontakt med några av skifteslagets medlemmar. Eolus AB är positivt inställda till bygdepengen och därför anser skifteslaget att kommunen inte bör bevilja tillstånd åt vindkraftsbolag som inte ger bygdepeng. En karta över det område som skifteslaget föreslår bifogas.

Kommentar: den bifogade kartan visar ett område nordväst om Harsasjön och innefattar höjderna Glisberget, Nyvallsberget och Stora Bursjöberget.

Hälsingeleden går tvärs genom området och den södra delen omfattas av naturvårdsprogrammet Grossen, som även är av riksintresse för naturvård samt av riksintresse för friluftsliv.

Att vindkraftsbolag har intressen i området är inte skäl nog för att dessa områden ska tas med i det tematiska tillägget för översiktsplanen.

38. Orsa besparingsskog

Orsa besparingsskogs yttrande riktar sig främst mot den sydvästra delen av kommunen där de har markinnehav. Generellt saknas ledningskapacitet för vindkraft i större delen av regionen och för att en utbyggnad av ledningsnätet ska bli möjlig måste vindkraftsparkerna vara

tillräckligt stora. Därför bedömer Orsa besparingsskog att de områden som är planerade i den sydvästra delen av kommunen är för begränsade och riskerar att omöjliggöra en vindkraftsutbyggnad.

I landskapsanalysen, under beskrivningen av området för "Storskogen" står det att det storskaliga skogsbruk som bedrivs i området inte gynnar upplevelsen. Orsa besparingsskog anser att skogsbrukets vägar gör områden tillgängliga för turism.

Landskapsanalysens slutsats om att "Storskogen" helt ska undantas från vindkraftsetablering saknar helt sakliga argument, enligt Orsa besparingsskog. I området finns stora förutsättningar för att tillgodose intressen från både turism, naturvård, skogsbruk och vindkraftsetableringar.

Kommentar: Landskapsanalysen utgår som beslutsunderlag.

39. Gävleborgs fäbodförening (GFF) med tilläggsyttrande

GFF anser att förslaget saknar krav och att formuleringar som "bör", "ska så långt som möjligt", "ska beaktas", "estetiskt tilltalande" etcetera ska undvikas eftersom riktlinjerna inte bör tillåta subjektiva tolkningar.

GFF nämner FN:s konvention om biologisk mångfald, CBD samt Europeiska landskapskonventionen och önskar att Ljusdals Kommun tar upp frågan om tillämpning av konventionerna både internt och med Hälssingerådet samt Region Gävleborg.

GFF anser att de byggnader på fäbodvallarna som är i tillräckligt bra skick för att användas för boende, permanent eller säsongvis ska räknas som bostadshus och därför ha skyddsavstånd. GFF har kontaktat länsstyrelsen om behovet av ändringar och kompletteringar för riksintresset rörande länets fäbodmiljöer. Länsstyrelsen svarade att de avsedde att söka medel från Boverket för att kunna utreda fäbodmiljöer och vindkraft och skulle återkomma när de fått besked.

GFF har ännu inte fått beskedet och vill att Ljusdals Kommun begär att länsstyrelsen lämnar besked genom ett fördjupat och länsövergripande beslutsunderlag för urval av miljöer värdefulla för bevarande av utmarkernas samlade kulturarv.

Bedömningen som görs i samrådsförslaget är att vindkraftens påverkan på landskapet i första hand är visuell är felaktig, enligt GFF. Föreningen anser istället att markingrepp som exempelvis vägar, nedgrävning av fundament och diken med påverkan på vattenflöden som är värst, särskilt i områden med kuperad terräng, myrsystem och ingen egentlig infrastruktur. GFF anser därför att all inverkan på mark och vatten måste redovisas i översiktsplanen.

Åtgärder för återställandet av marken bör redovisas i översiktsplanen.

I övrigt så anser GFF att planförslaget inte får motverka miljömål eller annan näringsverksamhet i närheten av vindkraftverken.

GFF menar slutligen att när laga skifte utfördes bedömdes utmarkens värde såväl efter hur många djur som kunde uppfödats som hur mycket ved som kunde produceras. Vid fastställandet av fastighetsgränser undantogs fodervärdet från skiftet och därför är mulbetet fortfarande gemensamt för fastighetsägare och åbor. Det är därför svårt att utreda vem som

har rättigheter till marken. GFF vill därför att kommunen utreder rättsläget samt avvaktar med planen till dess att frågan är klarlagd.

Föreningen tillägger att man fått kännedom om en utredning gjord för Bollnäs kommun och rekommenderar att kommunen beaktar utredningen "Översikt av vindkraftens påverkan på turism" av Lars Forslöf.

Kommentar: en del av riktlinjerna ändras för att motverka subjektiva tolkningar.

All inverkan på marken kan inte redovisas närmare i en översiktsplan. Vid en eventuell etablering granskas verkens placering närmare. Ägarförhållanden är inte relevant i en översiktsplan eftersom dessa kan förändras med tiden.

40. Hälsinglands hembygds-krets

Hälsinglands hembygds-krets målsättning är att bevara hälsingekulturen och värna om landskapets natur.

Föreningen anser att Harsens fåbod är viktig för bevarandet av Hälsingekulturen och återkommer med mer genomgripande yttrande om det blir aktuellt att uppföra vindkraftverk i Sörbyområdet.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort helt ur detta tillägg och Sörbyparken minskas till ytan.

41. Järvsö hembygdsförening

Hembygdsföreningen ställer sig tveksam till Sörbyparken och Blacksåsberget. I första hand bör andå alternativ som inte står i samma konflikt med kulturmiljö och friluftsliv väljas. Om en etablering av de två nämnda områdena ändå blir av bör de föregås av en betydligt djupare analys av miljökonsekvenserna än vad som framgår av samrådshandlingarna.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort helt ur detta tillägg och Sörbyparken minskas till ytan. Vid en vindkraftsetablering sker alltid en detaljerad beskrivning av miljökonsekvenserna. Detta kan dock inte regleras i en översiktsplan då detta dokument enbart ser till den övergripande vindkraftplaneringen i kommunen.

42. Brf Svemarkshus

Brf Svemarkshus har 19 fritidshus i Harsa och planerar byggnationer av ytterligare fritidshus. Ingen av ägarna till fritidshusen är permanent boende i Ljusdals kommun och ingen av dessa har fått samrådshandlingar, trots att det borde vara ett känt faktum att det finns många fritidshus i Harsaområdet som kommer att påverkas av en vindkraftsetablering.

Brf Svemarkshus yrkar på att Ljusdals Kommun reviderar förslaget och helt stryker Sörbyområdet och Blacksåsberget.

Svedbovallen nämns inte i samrådsförslaget som särskilt viktig att ta hänsyn till, vilket Brf Svemarkshus tycker är underligt då vallen sommartid används som levande fåbod. I området finns kör- och vallvägar som är viktiga för kulturmiljön och som därför ska bevaras.

Förslaget bör kompletteras med att det i Harsa även finns hotell, vandrarhem, restaurang, fritidshus och husvagnsplatser.

Brf Svemarkshus undrar även vad som sker om det visar sig i efterhand att kraven inte efterlevs, om vindkraftverken kommer att monteras ned om ljudnivåerna blir för höga samt om hur det ska säkerställas att resurser för nedmontering finns.

Föreningen tror att en orörd natur kommer att bli exklusivt i framtiden och att det kommer att bli en stor inkomstkälla för hållbar turism och friluftsliv, inom vilket Harsaområdet har ett stort utvecklingsvärde.

***Kommentar:** Blacksåsberget tas bort helt ur detta tillägg och Sörbyparken minskas till ytan. Vid en etablering ska exploatören redogöra för ljudpåverkan samt hur man avser att återställa marken efter drifttiden. Detta regleras dock inte i detta tillägg till översiktsplanen.*

43. Naturskyddsföreningen, Ljusdals Kommun

Föreningen konstaterar att vindkraft är en förnybar och hållbar energikälla som inte genererar utsläpp.

Idag finns bara tre platser med urskog kvar i kommunen; Hamra nationalpark, Högräntjärn och Ensjölokarna. Både Högräntjärn och Ensjölokarna ligger mycket nära den planerade vindkraftsparken på Riberget. Urskogar utgör biotoper för många sällsynta växter, svampar och djur.

Naturskyddsföreningen anser att vindkraften har stor påverkan på landskapet då parkerna är industriområden med vägar, ledningar, blinkande ljus, etcetera. Upplevelsen av landskapet förloras då ögat naturligt dras till de snurrande rotorbladen.

Vindkraftsplanen har inga tydliga mål och verkar inte ta särskilt stor hänsyn till vare sig natur, turism eller ortsbefolkningen. Naturhänsynen sträcker sig till att inte placera vindkraftsverk i naturreservaten men däremot bredvid. Argumentet för detta har varit att de skyddade arterna befinner sig i reservatet och därför inte störs av exploatering utanför. Upplevelsevärdet i naturreservatet har inte beaktats i förslaget.

Naturskyddsföreningen anser att historiska miljöer som Degerkölsvallen, Ängratörn och Prästvallen får ett minskat värde som besöksmål vid vindkraftsetableringar i närheten.

I landskapsanalysen föreslås att "Storskogen" ska undantas från vindkraftsetableringar men ändå ligger flera av de föreslagna områdena inom just denna landskapskategori. Naturskyddsföreningen ger vidare exempel på olämpliga områden; Blacksåsberget och Sörby då de ligger för nära Prästvallen och Harsa, Degerkölen som ligger nära flera naturreservat, Degerkölsvallen, Ängratörn och Albert Vikstens författartorp. De planerade vindkraftverken på Riberget ligger för nära två naturreservat som innehåller stora delar av länets återstående urskog. Upplevelsevärdet hotas då reservaten hamnar inom 40 decibelsgränsen samt att träden på uppemot 30 meter kommer att domineras av vindkraftverken.

I andra planerade vindkraftsområden finns kungsörn, som riskerar att dödas genom kollisioner och Naturskyddsföreningen anser att de föreslagna områdena är för stora för att fågelsträck ska kunna passera ostört vår och höst.

Naturskyddsföreningen anser att vindkraftsparker inte ska förläggas vid Hälsingeleden och andra vandringsleder. Kommunen bör värna om naturturismen och vid fåbodvallar med byggnader bör inga verk finnas inom syn- och hörhåll.

I planförslaget bör avståndet till väg utökas från 50 meter till 250-300 meter på grund av risken för iskast samt att det bör klargöras att det med skyddsavståndet på 1000 m till närmaste huvudbyggnad menas bostadshus, fritidshus och jakt – eller fiskestugor. Skyddszonen för kungsörnars boplatser bör vara 3 km.

De områden som enligt naturskyddsföreningen bör strykas är Tandsjö (nära Fågelsjö Österberget, Degerkölen, Ribberget, Dalkölen (på grund av närheten till flera naturreservat samt att det ligger mitt i ett kungsörnsrevir) och Våsberget som är Hälsinglands näst högsta berg.

Kommentar: Degerkölen och Blacksås ska tas bort ur förslaget. Sörbyområdet och Tandsjö minskas men Österberget, Ribberget och Dalkölen finns kvar. Upplevelsevärde av ett naturreservat är subjektivt och går därför inte att bedöma.

44. Ljusdals fiskevårdsförening

Föreningen befävar att en vindkraftspark vid Skräkleberget-Målångsberget kan ha en negativ inverkan på Svartsjöområdet som är ett viktigt friluftslivs- och rekreationsområde. Många sportfiskare rör sig i området och det är ett populärt område för bär- och svampplockning. Fiskevårdsföreningen har även en stuga vid Stora Svartsjön som hyrs ut året runt.

Kommentar: vindkraft medför inget hinder från att fiska, plocka bär eller vistas i skogen. Under vintern finns en viss risk för iskast, men dagens verk har sensorer som gör att vindkraftverken stängs av automatiskt om is bildas på vingarna.

45. Rödjärnsbergets jaktlag

Om vindkraftsparken på Ribberget uppförs kommer den att påverka jaktlagets mark. Föreningen bedömer att 1/3 av deras mark inte längre kommer att vara jaktbar på grund av säkerhetsavstånden från kraftverken och att hela området kommer att störas av ljudet och åsynen av kraftverken.

Området används till jakt, fiske, bär- och svampplockning och dessa aktiviteter kommer att bli förstörda med en vindkraftspark i närheten. Föreningen har även en stuga i området.

Kommentar: Jakt kan bedrivas i vindkraftsområdena men skottvinklarna blir begränsade då tornen inte får utsättas för skott. Området kan fortfarande användas till friluftslivsaktiviteter som fiske och bär- och svampplockning.

46. Ramsjö Fiskevårdsförening

Föreningen har inga anmärkningar mot planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

47. Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening och Kungsörnsgruppen

Föreningen anser generellt att det finns bra möjligheter för vindkraft i Ljusdals kommun. Man ser dock en tydlig koppling mellan de områden som vindkraftsbolag är intresserade av och de

områden som pekas ut i förslaget, åtminstone två tredjedelar av områdena är under planering. En översiktsplan borde inte vara styrd eller påverkad av exploatörernas intressen.

Inga tydliga mål med det tematiska tillägget till översiktsplanen finns. Ett scenario med utgångspunkt att verken har möjlighet att tillsammans producera 1500 GWh/år beskrivs. Kommunen ställer sig visserligen skeptisk till detta scenario men om bara en tredjedel av utbyggnaden blir av innebär det fortfarande en skyhög etablering, särskilt om de övriga kommunernas vindkraftsplaner läggs till. Perspektiv och helhetsyn saknas både inom och mellan de olika kommunerna.

Miljökonsekvensbeskrivningen är väldigt tunn och övergripande. Vindkraftens påverkan på fågellivet beskrivs kortfattat och det finns ingen källhänvisning.

Ett stort antal områden är placerade nära naturreservat och andra skyddsvärda områden trots att det i miljökonsekvensbeskrivningen står att *”hänsyn tagits till de naturvärden som finns inom kommunen”*.

Föreningen anser att Degerkölsområdet är ett skräckexempel och att det är ett tydligt exempel på att naturvärden väger lätt mot vindkraftsetableringar. Med hänsyn till besökare och själva naturområdet bör det vara minst 1,5 km mellan reservatets gräns och närmaste kraftverk.

I landskapsanalysen står att *”Storskogen”* bör undantas från etableringar, trots detta ligger fem av de föreslagna områdena inom denna landskapskategori.

Rovfåglar riskerar att kollidera med vindkraftverk men även barriäreffekter och habitatförlust utgör hot. Kollisionsrisken är det enda som nämns i planförslaget och föreningen ger därför bakgrundsinformation till en utökning av texten.

Kungsörnen använder uppvindar vid branter, åsar och branter och använder så lite energi som möjligt vid flygningen. Kungsörnar är inte rädda för vindkraftverk eller andra rörliga föremål i luften eftersom de aldrig varit utsatta för luftburna hot tidigare. Forskning utomlands visar att vindkraft är ett reellt hot mot kungsörnar och andra arter. Vindkraftsparkerna bär heller inte vara för stora eller ligga för nära varandra eftersom det måste finnas stora fria ytor mellan parkerna för att barriäreffekter ska undvikas. Vindkraftsområdena i kommunens plan är alldeles för stora och man bör avgränsa dem till de mest optimala. De områden som finns med i samrådsförslaget omfattar både höghöjdsområden, lågland och myrmark.

Fågelsäker elteknik ska användas vid transformatorstationer och elledningar.

Föreningen anser att Ljusdals kommun ska verka för att exploatörerna gör långsiktiga studier för att få en bättre bild av hur storskaliga vindkraftsetableringar påverkar faunan.

Kommentar: *anledningen till att flera av de föreslagna områdena redan har intressenter är att både kommun och vindkraftsbolag har utgått från samma vindkartering och andra faktorer som närliggande hus, närhet till elanslutning, befintliga bilvägar och motstående intressen. Översiktsplanen är därför inte styrd av exploatörernas intressen eller planer utan utgår från de områden som är bäst lämpade för vindkraftsutbyggnad.*

Degerkölen föreslås ska tas bort ur översiktsplanen.

Översiktsplanen kompletteras vad gäller fåglar och fladdermöss.

48. Föreningen för småskalig vindkraft i Lillhärdal

Föreningen menar att vindkraften är onödig då Sverige producerar mer el än vad som konsumeras. Sverige behöver inte vindkraften för att nå regeringens mål om att 50 % av den totala energin ska komma från förnyelsebara energikällor 2020.

Föreningen är överlag mycket kritisk till vindkraft och anser bland annat att vindkraften är samhällsekonomiskt skadlig och ineffektiv som energikälla.

Föreningen menar vindkraftverken har stor negativ påverkan då bland annat krossmaterial till vägarna behöver brytas, vägbeläggning och maskindelar transporteras, skogen runt verken huggs ned vilket minskar skogens förmåga att ta upp koldioxid, lakvatten från vägarna kan förorena vattendrag med mera. Man skriver även att områden kommer att behöva inhägnas för att skydda allmänheten från iskast och nedfallande delar.

Orsa Finnmark bör inte exploateras eftersom stora och relativt orörda skogar blir alltmer sällsynta i Europa.

Området Skaftåsen i Härjedalens kommun togs bort ur Härjedalens kommuns tematiska tillägg. Detta område ligger nära Tandsjöområdet och kolliderar därför med det beslut som tagits av kommunfullmäktige i Härjedalens kommun. En etablering kan dessutom påverka natur- och kulturvärden och bör därför helt utgå ur planförslaget.

Kommentar: vindkraftsområdena kommer inte att hägnas in, däremot kommer skyltar som varnar för nedfallande is att sättas upp. Tandsjöområdet minskas ned i utställningsförslaget.

49. Nya moderaterna, Ljusdal

Moderaterna ser ”en farlig låsning” till de utpekade 15 områdena i syfte att prövning av alternativa områden kan avslås med motivering att de inte tillhör de utpekade områdena.

Moderaterna hävdar att planförslaget handlar om ”hinder” och inte ”möjligheter”; negativa saker med vindkraft lyfts fram medan de positiva inte nämns i samma utsträckning.

Moderaterna håller med om att fäbodvallarna är kulturellt värdefulla men undrar samtidigt i vilken utsträckning dessa fäbodvallar kommer att kunna vidmakthållas på sikt. Moderaterna anser därför att några fäbodvallar ska anses vara bevarandevärda och att övriga inte ska hindra utvecklingen.

De platser som av kommunen anses vara lämpliga för vindkraft grundas på en grov kartering över vindförhållanden. I handlingarna saknas dessutom nästan helt infrastrukturella värderingar.

Moderaterna vill att kommunen ska ha en mer öppen syn på etableringar även utanför de föreslagna områdena och att intryck ska tas från exploatörer som tar fram etableringsfakta från objektiva mätningar. Kommunen riskerar annars, enligt Moderaterna, att fastna i rigida värderingar som inte attraherar exploatörer.

Kommentar: det är fler aspekter än MIUU:s vindkartering som ligger till grund för de föreslagna områdena. Även närliggande byggnader, fäbodvallar, naturvärden och väganlutningar har vägts in i planen.

I detta förslag har mindre hänsyn tagits till de fäbodvallar där det bara finns rester eller husgrunder kvar än de vallar som fortfarande är i gott skick.

50. Centerpartiet, Ljusdal

Centerpartiet har inga anmärkningar på planförslaget.

Kommentar: inga kommentarer.

51. Vänsterpartiet Ljusdal

Vänsterpartiet känner en viss oro för hur kostnaderna för ledningsdragningar kommer att drabba abonnenter. Partiet anser att den kommunala vetorätten måste försvaras även till priset av att några av de föreslagna områdena måste strykas. Vinsterna av vindkraften ska komma lokalsamhället tillgodo och inte bara genom bygdepengen.

Vänsterpartiet påpekar ett faktafel i landskapsanalysen (punkt 2.2.2) där det står att de första människorna kom till Ljusdalstrakten under bronsåldern. Arkeologiska undersökningar samt pollenanalyser visar att det finns 7-8000 år gamla stenålderslämningar i de västra delarna av kommunen.

På sidan 33 i landskapsanalysen är fotot av "Kyrkan i Fågelsjö finnmarksby" felaktigt. Fotot visar en sommarstuga som tidigare använts som pingstkapell.

Kommentar: kostnaden för ledningsdragning kan inte regleras i tillägget till översiktsplanen. Landskapsanalysen utgår som beslutsdokument.

Privatpersoner

52. Privatperson, Tyresö

Privatpersonen håller med yttrandet från Brf Svemarkshus (nr 43) och anser att kommunens eget material borde vara tillräckligt för att förstå att en utbyggnad av vindkraft inte bör göras i Harsaområdet.

Kommentar: se svar under yttrande nr 43.

53. Fastighetsägare i Hästberg

Fastighetsägaren menar att vindkraftverk i Sörby och Blacksåsberget kommer att synas från Hästberg. Fastighetsägaren skriver att det är etableringsföretagen som tjänar på vindkraften och att bygden kommer tjäna minimalt på byggnationen. Vidare skriver fastighetsägaren att iskast och risken för nedfallande delar gör att det kanske finns en risk för att vindkraftsparkerna kommer att hägnas in vilket inte går ihop med allemansrätten.

Kommentar: vindkraftsverken kommer inte att hägnas in då risken för iskast är mycket liten. Skyltar som varnar för nedfallande is skall dock sättas upp vid en eventuell etablering.

54. Privatperson på Pell-Persvägen, Järvsö

Privatpersonen menar att kommunen bör lägga alla vindkraftsprojekt på is tills denna vindkraftsplan bearbetats och vunnit laga kraft. Kommunen ska inte falla för exploatörernas påtryckningar om snabba beslut.

Planen bör omfatta områden där vindkraft (förutom gårdsverk) inte tillåts, områden för större vindkraftsparker, områden där enstaka (max 5 verk) kan prövas – om de är väl åtskiljda och följer riktlinjerna i vindkraftsplanen.

Järvsö och Orsa Finnmark bör undantas helt och inga verk bör synas från Öjeberget. Därför bör vindkraftsparkerna i Blacksås, Sörby, Tandsjö, Råberget, Hemberget, Kölvallen, Degerkölen, Riberget, Våsberget-Dalkölen och Österberget strykas ur planerna.

Vindkraften bör inte ligga för nära naturreservat, fiskesjöar och välbesökta platser och en arkeologisk undersökning bör utföras vid varje ansökan så att inga kulturminnen går förlorade. Vid fåbodvallar med byggnader kvar bör inga verk synas.

Minsta avstånd till väg borde vara 250-300 meter för att undvika risken för iskast. Skyddszonen kring kungsörnars häckningsplatser bör vara minst 3 km.

Privatpersonen menar vidare att kommunen inte tagit hänsyn till landskapsanalysen där det står att ”Storskogen” ska undantas från vindkraft. Ingen hänsyn har tagits till naturområden; bland annat Degerkölen som ligger nära naturreservat, riksintressen för natur och kulturvård och byggnadsminnen. Privatpersonen menar vidare att det kan finnas privata intressen då politikerna lade till Degerkölen till förslagen.

Slutligen menar privatpersonen att informationen inte nått alla berörda. Vid samrådsmötena i Los och Färila fanns inget underlag, vare sig på kommunens hemsida eller på biblioteken. På Färila bibliotek visste personalen inte om vart underlaget fanns.

Kommentar: vindkraftsplanen är anpassad för att peka ut de områden som anses lämpliga för vindkraft och därför är det inte aktuellt att lägga till vindkraftsfria områden.

Blacksåsberget och Degerkölen stryks helt ur förslaget och så även Våsberget där kommunen redan beviljat vindkraft. Sörby och Tandsjö finns kvar i utställningsförslaget men har minskats ned. De övriga områdena som nämns i yttrandet finns kvar i sin ursprungliga utformning.

Arkeologiska undersökningar samt byggnadsinventeringar görs vid eventuella etableringar. Landskapsanalysen utgår som beslutsunderlag. Avståndet till vägar samt skydds-zoner till kungörnsbon förs in i planhandlingarna.

55. Privatperson i Järvsö

Privatpersonen anser att den storslagna naturen, fiskesjöarna och skidspåren i Harsa är hotade av vindkraften. Privatpersonen är även orolig för att det som är unikt med landskapsbilden kommer att förstöras och anser att en vindkraftsfri zon som medför att inga kraftverk kan synas från Öjeberget, Järvsöklack, Harsa eller Ljusnan vore ett klokt beslut.

Privatpersonen bifogar en tidningsartikel om att betongfundament blivit kvar och att det i vissa fall blivit markägaren som fått ta kostnaden av att ta bort dessa.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort ur förslaget och Sörbyområdet minskas ned. Ett kapitel om återställande av mark efter avslutad drift har lagts till i dokument 1; Bakgrund och planeringsförutsättningar.

56. Åtta privatpersoner, Järvsö

Privatpersonerna menar att Ljusdals kommun är en utflyttningsbygd och beroende av turism, därför är det viktigt att kommunen behåller den ostörda naturen och tar extra hänsyn till friluftsområden, vandringsleder, naturreservat och fäbodvallar i planeringen av vindkraft.

Med hänsyn ovan nämnda faktorer bör inte vindkraftsetableringar vid Skräkle-Målångsberget, Sörby och Blacksåsberget beviljas.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort ur planhandlingarna, Sörbyområdet minskas ned. Skräkle-Målångsberget föreslås dock ligga kvar då det inte framkommit så pass starka argument mot varför området skulle strykas.

57. Privatperson, Bollnäs kommun

Privatpersonen anser att Ljusdals kommun bör bevilja vindkraftsetableringar i Sörbyparken.

Kommentar: Inga kommentarer.

58. Privatperson från Borlänge

Privatpersonen påpekar att Dalkölen länge använts som utsiktsplats och att man i klart väder kan se omkring 20 mil från berget. Privatpersonen anser att vindkraften kommer att förstöra upplevelsen av orörd natur och att kommunen inte bör förstöra möjligheterna till utvecklad naturturism genom felaktigt placerade vindkraftsetableringar.

Söder om vindkraftsområdet ligger flera naturreservat, områden som är utpekade som värdefull natur av länsstyrelsen samt Natura2000-området på Flisberget som kommer att påverkas då verken ligger inom syn- och hörhåll.

Privatpersonen nämner att Nordex kartor visar att vindkraftverk kan hamna 100-1000 meter från Flisberget.

Det finns skyddsvärda fågelarter i området, bland annat olika ugglararter, tjäder, järpe, spillkråka och tretåig hackspett samt flera områden med höga naturvärden i närheten. Privatpersonen anser därför att en vindkraftsetablering på Dalkölen är oförenlig med naturområdenas syften samt förödande för landskapsbilden.

Privatpersonen anser även att Riberget ska strykas ur förslaget till översiktsplan eftersom det ligger nära urskogsreservat och att en vindkraftsetablering skulle förstöra vildmarkskänslan.

Privatpersonen anser att en detaljerad teknisk beskrivning saknas och att det är nödvändigt för att kunna bedöma de ingrepp som blir följden av etableringarna. Ljus- och bullerstörningar uppfattas troligen annorlunda av djur och därför bör man, enligt privatpersonen, låta forskare utreda frågan innan fler kraftverk tillåts.

Privatpersonen frågar vidare om vem som står för kostnaden när vindkraftsverken ska rivas och marken återställas samt undrar vad återställande efter avslutad drift innebär i detalj i fråga om vilka ingrepp som krävs för att återställa marken, hur markförankringar samt grus- och bergtäkter återställs.

Kommentar: Flisberget omnämns frekvent i detta yttrande men är inte ett av de föreslagna områdena i det tematiska tillägget till kommunens översiktsplan. Kommunen tar därför inte ställning till vindkraftsutbyggnad på detta berg, utan enbart på Dalkölen.

I detta samråd behandlas de områden som kommunen anser vara i grunden lämpade för vindkraft, den exakta placeringen av eventuella vindkraftverk blir en senare fråga. Nordex karta över Dalkölen-Flisberget speglar inte Ljusdals kommuns åsikter.

Om området blir aktuellt för vindkraftsutbyggnad görs utredningar av fågellivet i närheten och konsekvenserna utbyggnaden redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning.

Då detta tillägg till översiktsplanen enbart speglar planerna för vindkraftsutveckling i kommunen finns det heller ingen detaljerad teknisk beskrivning med. Översiktsplaner och dess tillägg gäller tills att de ändras eller upphävs och då de kan gälla årtionden skulle en eventuell teknisk beskrivning inte gå att hålla aktuell samtidigt som verken ser något olika ut beroende på tillverkare.

59. Privatperson, Sunnanås

Yttrandet gäller vindkraftsetablering på Kolvallen där det föreslagna området är kategoriserat som våtmarksmosaik i storskog. Ett aktivt skogsbruk bedrivs i området men trots detta har området stora naturvärden och innehåller häckningsområden för många fågelarter.

Området är en av Hälsinglands bästa häckningsbiotoper för dalripa och ljungpipare. Även kungsörn och orre förekommer. I anslutning till myrarna finns sumpskogar med höga naturvärden som innehåller olika indikatorarter som lunglav och nordlig anisticka.

På Kølvallens fåbodvall finns en välbevarad fåbodvall som inte kan nås via bilväg utan bara genom en gångstig.

En storskalig vindkraftsetablering kommer, enligt privatpersonen, sannolikt att ha negativ inverkan på fågellivet samt är olämpligt med tanke på de höga natur- och kulturvärdena i området.

***Kommentar:** om ett vindkraftsbolag är intresserat av att etablera området görs inventeringar av fågelliv, naturvärden och byggnader i närheten av de planerade verken och kommunen tar ställning till dessa frågor under projekteringsskedet.*

60. Privatpersoner i Lillhärda

Privatpersonerna vill inte ha någon vindkraft alls i Ljusdals Kommun men särskilt inte vid Tandsjö. Området gränsar till Härjedalen där de har fritidshus på en fåbodvall. De befärrar även att jakt, fiske och friluftsliv kommer att påverkas negativt. Privatpersonerna i övrigt negativa till vindkraften då de menar att den förfular landskapet och bara ger ekonomiskt vinning för några få.

Ytterligare, identiska brev från andra privatpersoner har också sänts in.

***Kommentar:** Tandsjöområdet minskas ned markant.*

61. Namnunderskrifter

Ett tjugotal privatpersonerna säger nej till alternativet Blacksåsberget på grund av den förväntade negativa påverkan på Harsagården, friluftslivet, turismen samt natur- och kulturmiljön.

***Kommentar:** Blacksåsberget föreslås ska tas bort ur handlingarna.*

62. Privatpersoner, Sollentuna, Lerum och Stånga.

Privatpersonen anser att mer hänsyn ska tas till Harsaområdet eftersom det har höga värden. Kumulativa effekter mellan Sörbyparken och Blacksåsberget bör utredas eftersom parkerna ligger så pass nära varandra. Privatpersonen ger förslag på hur Sörbyområdet ska begränsas; det nordvästra hörnet ska tas bort fram till skogsbilvägen så att stigen till Stora Harsaklacken och Blekeberget är tillgänglig året om. Grönvallsmyran bör även undantas eftersom den är viktig för de boende i området.

Blacksåsberget ska inventeras på rovfåglar, enligt privatpersonen, inte ”bör” som det står i planförslaget. Två punkter om att hänsyn till fåboddar och Harsaområdet ska tas bör även finnas med. Privatpersonen föreslår att den västra delen av området och den östra delen öst om Hälsingeleden ska utgå eftersom verken kommer att störa Hälsingeleden samt synas från Harsens fåboddar.

I ett av tilläggsyttrandena benämns att hänsyn bör tas till de sammanlagda ljudvärdena från parkerna.

***Kommentar:** Blacksåsberget tas bort och Sörby minskas ned.*

63. Privatperson

Privatpersonen anser att Sörbyområdet och Blacksåsberget bör tas bort från vindkraftsplanen på grund av Harsaområdets stora värde.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort och Sörby minskas ned.

64. Privatperson, Stockholm

Privatpersonen anser att kommunen ska vara rädd om Harsaområdet eftersom det är unikt och sysselsätter långt fler än vad en vindkraftspark gör.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort och Sörby minskas ned.

65. Privatpersoner, Gussjö

Privatpersonerna ber kommunen att dra områdesgränsen så att Gussjöhöjden inte berörs. Detta gäller ett av Nordex planerade vindkraftverk.

Kommentar: syftet med detta tillägg till översiktsplanen är att få ett helhetsperspektiv på vindkraftsetableringen i kommunen. Specifika vindkraftsverks placering avgörs i samråd mellan vindkraftsbolaget, kommunen och Länsstyrelsen i vindkraftsbolagets tillståndsansökningar.

66. Privatperson, Svedbovallen

Yttrandet gäller Blacksåsområdet och Sörbyparken. Privatpersonen anser att de två parkerna ligger så pass nära varandra att de kommer att förstärka varandras effekt på landskapet.

På sidan 24 i landskapsanalysen står ”Fäbodvallarna används idag som fritidshus eller har styckats av och blivit egna smågårdar”. Detta är felaktigt, enligt privatpersonen. Harsens fäbod ägs av Hälsinglands hembygds-krets och är ett levande museum med guidade turer på somrarna och ett stort antal besökare. Svedbovallen ägs av Ljusdals Kommun och förvaltas av Järvsö hembygdsförening. Den är välbevarad och Hälsinglands enda levande fäbod där djuren går på skogs-bete. Fäbodvallen är en av Järvsös turistattraktioner och upplevelsen av kulturmiljön på vallen skulle förändras helt av vindkraftverk i närheten.

Kommentar: Blacksåsberget tas bort och Sörby minskas ned. Landskapsanalysen utgår som beslutsunderlag.

67. Privatperson, Lillvallen, Järvsö

Privatpersonen instämmer till fullo med yttrande nr 66; privatperson Svedbovallen.

Kommentar: se svar till yttrande nr 66.

68. Privatperson, Svedåsen

Privatpersonens fastighet ligger i närheten av den planerade vindkraftsparken i Sörby. Privatpersonen är elöverkänslig och planerar en verksamhet för att ta emot andra elöverkänsliga, utbrända eller stressade personer.

Privatpersonen har sedan 2008 krävt ett säkerhetsavstånd på 2 kilometer från fastigheten till närmaste vindkraftverk och vill att kommunen ska skydda elfria områden och inrätta en lågbestrålad zon för elöverkänsliga.

Ett yttrande som privatpersonen skrivit till Länsstyrelsen Gävleborg bifogas samt en artikel som handlar om en studie i vindkraftverk och infraljud (*The "how to" guide to siting wind turbines to prevent health risks from sound*" av Kamperman och James). Slutsatsen som drogs från denna studie var att det inte bara var relevant att mäta decibel i ekvivalentnivå utan också i dBc (decibel i förhållande till den ljudvåg som "bär" ljudet med sig).

Kommentar: *Sörbyområdet minskas ned.*

69. Ägare till fäbodvall

Privatpersonen äger en fäbod med stort kulturvärde vid Harsasjön.

Privatpersonen anser att eventuella vindkraftverk på Blackåsberget och Sörby kommer att störa Harsens fäboddar, Prästvallen och fritidsbyn norr om Harsasjön genom buller, ljud och skuggor. Vägar samt fundament riskerar även att förstöra skidspår och gamla klövjestigar.

Privatpersonen befarar att turismen kommer att minska och att djurlivet riskerar att störas om vindkraftverk uppförs i området .

Om vindkraft etableras i området vill privatpersonen att Ljusdals Kommun och länsstyrelsen arbetar fram regler angående gallring och skogsavverkning i bebodda områden där buller- och skuggeffekter kan förekomma. Denna zon ska vara minst 200 meter och läggas runt berörda bostadshus, fritidshus, fäbodvallar och liknande. Om gallring eller skogsavverkning ändå sker, mot de närboendes vilja, ska markägaren kunna polisanmälas och dömas.

Kommentar: *Blacksåsberget tas bort och Sörby minskas ned. Kommunen kan inte belägga markägare med förbud mot skogsavverkning på grund av en vindkraftsetablering.*

Yttranden som inkommit efter samrådstitens slut bemöts ej.

